

Activiteitenplan 2021

Gedeelde trots, gedeeld geluk OCW

Inhoud

Inleiding.....	3
Verandertheorie	4
Agenderen, informeren & vertegenwoordigen	
Signalen opvangen, problematiek onderbouwen & kennis ontsluiten	6
Beleidsbeïnvloeding	7
Prioriteit: Media.....	8
Netwerk en Platform	
Versterking lokale infrastructuur transgender gemeenschap	10
Ondersteunen en begeleiden	
Prioriteit: Jongeren en onderwijs	12
Prioriteit: Veiligheid.....	12
Prioriteit: Arbeid	14
Prioriteit: Zorg en Welzijn.....	15
Prioriteit: Asiel	16

Inleiding

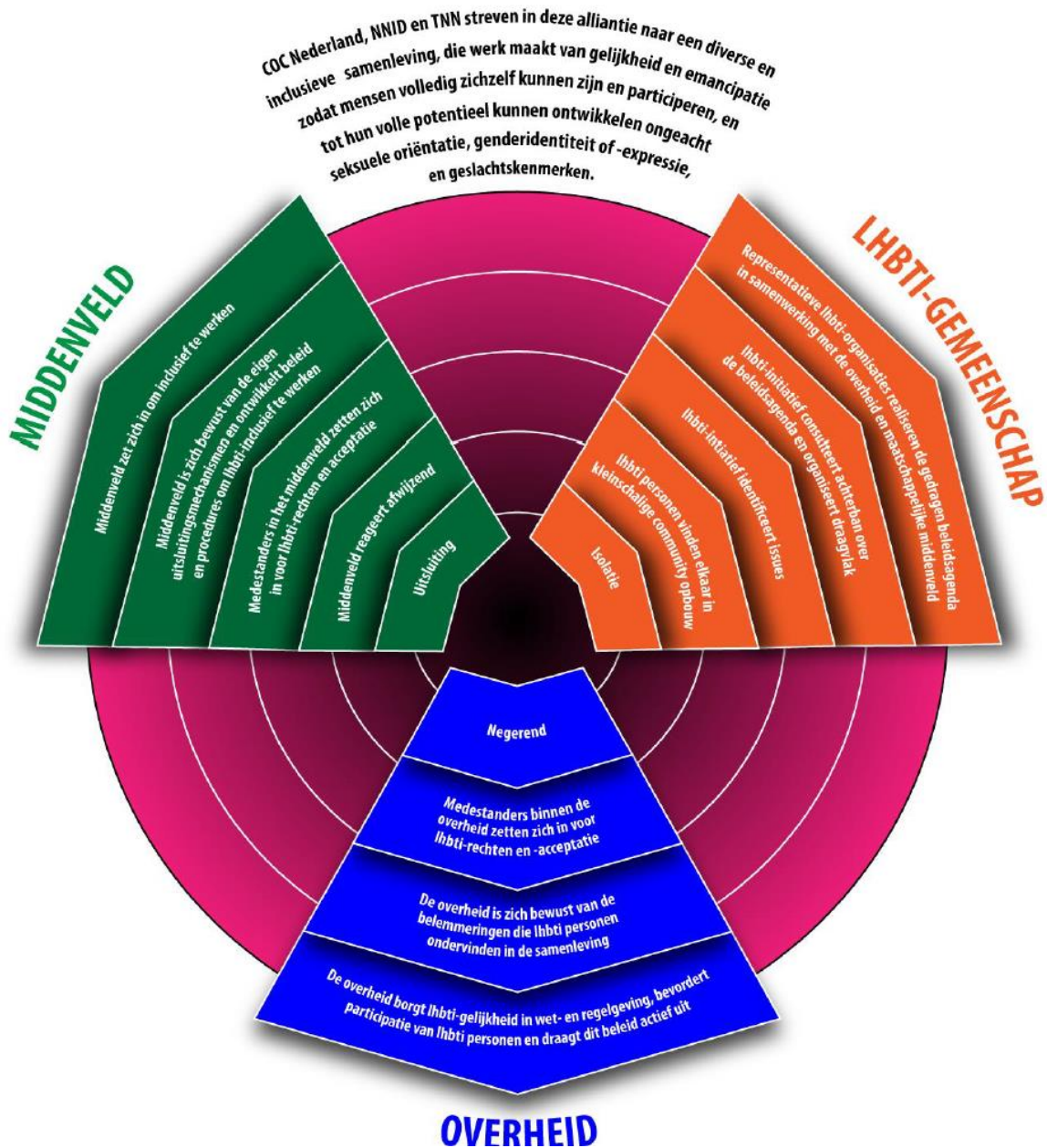
Dit is het activiteitenplan van Transgender Netwerk Nederland (afgekort TNN) voor 2021. TNN is de landelijke belangenorganisatie voor transgender personen in Nederland. TNN zet zich in voor een genderdiverse en inclusieve samenleving die werk maakt van gelijkheid en emancipatie zodat transgender personen zichzelf kunnen zijn en participeren, en tot hun volle potentieel kunnen ontwikkelen. Om dit doel te bereiken richt TNN zich op het mobiliseren van de transgender gemeenschap, het mobiliseren van de overheid en het mobiliseren van het middenveld.

TNN werkt op deze drie, met elkaar samenhangende, assen via een verandertheorie (*Theory of Change*). Een verandertheorie legt uit *hoe* het uiteindelijke doel bereikt kan worden. Wat zijn de korte termijn doelen, welke interventies zijn daarvoor effectief, hoe hangen ze samen, op welke aannames berusten die interventies en hoe zijn ze onderbouwd. TNN heeft een gedeelde verandertheorie ontwikkeld met COC Nederland en NNID, de Nederlandse organisatie voor seksdiversiteit. In 2017 heeft TNN een alliantie met COC Nederland en NNID gevormd en op basis van hun verandertheorie een instellingssubsidie aangevraagd voor 2018-2022. In dit activiteitenplan wordt steeds de verbinding gemaakt met de verandertheorie en aangegeven hoe onze voorgenomen activiteiten passen binnen deze veranderingstheorie, en daarmee bijdragen aan het uiteindelijke doel: een samenleving waarin transgender personen zichzelf kunnen zijn en volledig kunnen participeren.

Het activiteitenplan toont wat voor soort activiteiten we in de periode 2021 willen ondernemen. Onze inzet wordt altijd al sterk beïnvloed door de actualiteit en wat TNN kan doen is ook afhankelijk van beschikbaarheid van vrijwilligers en partnerorganisaties. Met de Covid-19 pandemie en de overheidsmaatregelen hiertegen is nog meer flexibiliteit nodig in het soort activiteiten dat TNN gaat ondernemen in 2021. Inzet wordt dáár geleverd waar zich, binnen de soms trage processen van sociale verandering, daadwerkelijke kansen voordoen om verbetering te bewerkstelligen.

De pandemie en de maatregelen hebben effecten op de samenleving in het geheel, maar treffen transgender personen in het bijzonder. Ook hebben de maatregelen invloed op de wijze waarop TNN haar werk en haar activiteiten organiseert. Bij het opstellen van dit activiteitenplan is er vanuit gegaan dat in het eerste half jaar van 2021 er nog steeds beperkende maatregelen zullen blijven gelden om Covid-19 in te dammen.

De verandertheorie

Dit is een visuele weergave van hoe TNN denkt de samenleving te veranderen, samen met NNID en COC Nederland. Wij onderscheiden drie doelen op middellange termijn en drie strategieën om deze doelen te bereiken. De optimalisering langs de strategische assen (mobilisatie middenveld, mobilisatie overheid, mobilisatie gemeenschap) verloopt fluide maar wordt voor de schematische weergave onderscheiden in fasen of korte termijn doelen. De emancipatie van het individu is geen strategie maar wordt gedreven door vooruitgang op de drie assen. Individuen emanciperen zich immers zelf.

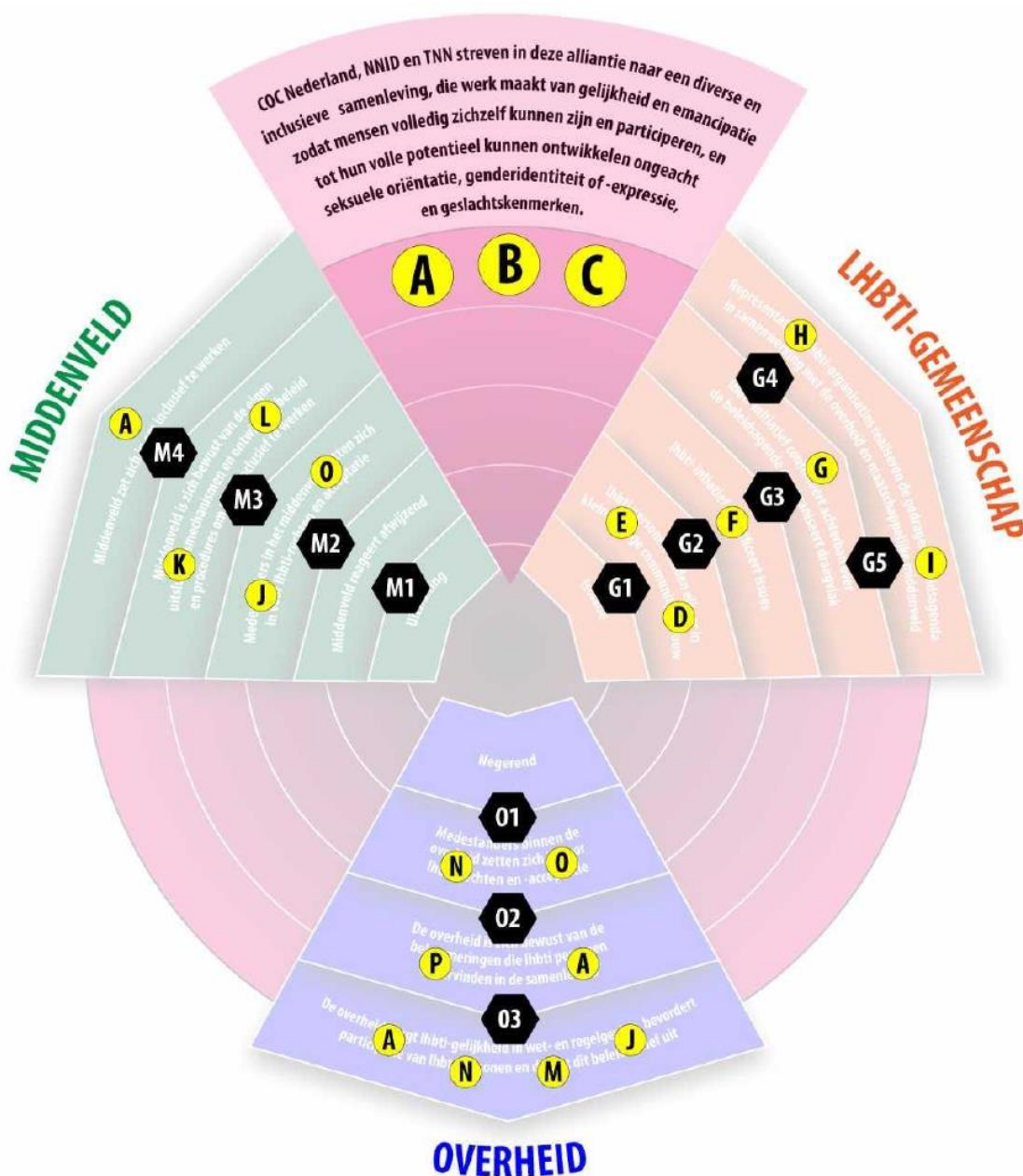
Relatieve progressie binnen de drie strategieën is aan elkaar verbonden; het is over het algemeen niet mogelijk op een van de drie assen meer dan een of twee stappen op de andere assen vooruit te lopen. Achteruitgang op een van de assen brengt het risico van achteruitgang op de andere assen met zich mee. In de visuele weergave wordt nu uit gegaan van het meest negatieve startpunt in Nederland. Maar voor sommige groepen en op sommige thema's ligt ons startpunt dichterbij het doel.

Wij zetten op elke as interventies in om opeenvolgende korte termijn doelen te realiseren. Die interventies zijn gebaseerd op empirisch onderbouwde aannames.

De opeenvolgende interventies op een as vormen samen een strategie. Voorbeelden van interventies op de as middenveld en overheid zijn summier samengevat: onderzoeken, agenderen, informeren. Voorbeelden op de as van gemeenschap zijn: faciliteren en versterken van initiatief en beschikbaar stellen van handvatten en kennis.

In onderstaande schematische weergave worden de interventies met een letter gevolgd door een nummer aangegeven en worden ze gepositioneerd op de veranderpaden (de letters in de cirkels zijn de aannames die achter de interventies en doelstellingen liggen).

In dit activiteitenplan zullen achter de voorgestelde activiteiten de interventienummers genoemd worden waar de activiteiten aan bijdragen of deel van uitmaken.

Agenderen, informeren & vertegenwoordigen

Signalen opvangen, problematiek onderbouwen & kennis ontsluiten

Om de emancipatie van transgender personen gericht te kunnen bevorderen en structureel op de agenda van overheid (O) en middenveld (M) te krijgen, te behouden en gedegen beleidsadviezen te kunnen geven, is de allereerste stap om een goed beeld te krijgen van de issues waarmee transgender personen in Nederland (G) mee kampen.

Om goed zicht te houden op de ontwikkeling van de leefsituatie van transgender personen is structureel onderzoek nodig dat de overheid kan faciliteren; door zowel algemene vragen rondom genderidentiteit en genderexpressie in grootschalige bevolkingsstudies op te (laten) nemen, als door verdiepende studies naar transgenderonderwerpen mogelijk te maken. TNN initieert wetenschappelijk onderzoek door samen te werken met universiteiten en andere partners. Om issues voor verder onderzoek te identificeren houdt TNN nauw contact met de achterban (zie paragraaf netwerk en platform) en wanneer nodig voert TNN zelf gerichte korte surveys uit om ervaringen van trans personen op een bepaald onderwerp op te halen (G4) en te gebruiken in agenderende adviesgesprekken met het middenveld (M1, M2, M3).

De vergaarde informatie zal gemakkelijk vindbaar en toegankelijk gemaakt worden via de website transgenderinfo als kennisportaal en via het telefonische informatiepunt, Transgenderinfo Nederland, dat gezamenlijk door TNN en Transvisie wordt beheerd. De informatie zal ook actief verspreid worden in persoonlijke communicatie, agenderende adviesgesprekken, rapporten, handvatten, tijdens voorlichtingsbijeenkomsten, via de media en partnerorganisaties, met bijeenkomsten, via social media en online trainingen (M2, M3, O2, O3).

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd uit de instellingssubsidie, behalve anders vermeld:

- De cijfers uit TNN's onderzoek *Overal op je hoede* en uit de LHBT-monitor van het SCP over het geweld dat transgender volwassenen en jongeren thuis meemaken, geeft aanleiding voor vervolgonderzoek om zo de juiste aanpak voor preventie, vroeg-interventie en opvang te ontwikkelen. TNN continueert en intensiveert in 2021 haar samenwerking met de veiligheidsregio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden, Universiteit van Amsterdam en Atria met als doel het ontwikkelen van een sluitende aanpak voor het tegengaan van huiselijk geweld en kindermishandeling van transgender personen. Dit doet TNN met genoemde partners middels onderzoek, alliantievorming en implementatie van (ontwikkelde of gevonden) best practices. (M4, O3)
- De samenwerking met de onderzoekers van de Universiteit Leiden (Workplace Pride leerstoel) en de universiteit Maastricht wordt gecontinueerd op het gebied van de arbeidsmarkt en met Metamedica (VumC) voor het onderzoek naar transgender ouderen. Wat betreft de gevolgen van Covid-19 op transgender personen ondersteunt TNN de onderzoeken van Movisie en het transnationale onderzoek van Transcare Hamburg. Met het VuMC is hiernaast in 2020 een kwalitatief onderzoek gestart naar de gevolgen van Covid-19 op transgender migranten en sekswerkers. De resultaten worden begin 2021 verwacht en meegenomen in beleidsbeïnvloeding en vervolgonderzoek. Hiernaast is er een blijvende samenwerking met verschillende faculteiten van Universiteit Utrecht, Universiteit voor Humanistiek en Hogeschool van Amsterdam in de vorm van stagiaires en scriptiestudenten. (M1, O1, G4)
- In 2021 wordt er geïnvesteerd in de toegankelijkheid van de website transgendernetwerk.nl, zodat het ook voor slechtzienden een geschikt kennisportaal wordt. De website transgenderinfo.nl wordt bijgehouden met actuele informatie en ontsluiting van nieuwe inzichten, lopende onderzoeken en handvatten. (G1)
- Samen met partnerorganisatie Transvisie zal er begin 2021 een uitgebreide en door beroepsverenigingen gevalideerde sociale kaart verschijnen met daarop alle gegevens over medische en psychologische transgenderzorg, juridische hulp, ontmoetingsmogelijkheden, coaching en styling. De kaart zal zowel dienen als instrument voor hulpverleners (met

name huisartsen) als voor transgender personen en hun naasten. De ontwikkeling van de kaart wordt met een aparte ontvangen projectsubsidie van OCW gefinancierd, het regulier beheer valt onder de instellingssubsidie. (M3, M4, G1)

- De verzamelde kennis wordt actief verspreid (social media, publicaties, handvatten, adviesgesprekken, persoonlijke communicatie overheid en middenveld, bijeenkomsten, via partnerorganisaties en de pers). In 2020 is TNN begonnen met online sessies als vervanging voor offline informatiebijeenkomsten en is er samenwerking gezocht met partners in het bieden van online informatie. In 2021 wordt hier verder op ingezet wanneer evenementen niet fysiek kunnen doorgaan. Om jongeren meer te bereiken wordt er ook ingezet op Instagram. (M3, M4, O2, O3)
- TNN zet in 2021 verder in op het professionaliseren van het telefonische infopunt Transgender Infopunt Nederland en trekt daarin samen op met Transvisie. Voorlopig blijft hiernaast ook nog het eigen telefoonnummer en email bestaan voor iedereen die op zoek is naar informatie en doorverwijzing. De verwachting is dat we de gezamenlijke telefoonlijn aan kunnen vullen met een specifieke hulplijn (chat) voor transgender jongeren. We hopen de chat 1 februari 2021 te kunnen lanceren, mits de financiering hiervoor op tijd geregeld is. Voor latere borging van deze chat voor transgender jongeren zal er samengewerkt worden met overige hulplijnen (switchboard, luisterlijn, kindertelefoon, 113, pratenonline). De extra kosten van opzetten en het coördineren van de chat met getrainde ervaringsdeskundige vrijwilligers zullen niet uit de instellingssubsidie komen. Desondanks zullen de opgedane inzichten en ervaringen van invloed zijn op onze verdere informatievoorziening. (G1)
- TNN ontwikkelt handvatten naar aanleiding van terugkerende vragen in de samenleving (meestal van gemeentes en politici), zo werkte ze mee aan de toolkit seksregistratie van de overheid. In 2021 staan vooralsnog geen nieuw te ontwikkelen handvatten in de planning, maar wordt er ingezet op actualisering en implementatie van de verschillende handvatten waaraan TNN heeft meegewerkt of zelf heeft uitgebracht (toolkit seksregistratie, gids voor werkgevers, Genderdoeboek voor scholen, toilettenkit, online trainingen Jong & transgender en publieksdienstverlening, transgender & lvb et cetera) (M3, M4, O3).
- In alliantieverband werkt TNN samen aan een eindevaluatie en impactmeting van de alliantie Gedeelde trots, gedeeld geluk om zo op de hoogte te blijven van relevante maatschappelijke ontwikkeling en de realisatie van het gezamenlijke doel. De LHBTI monitors van SCP zijn hiervoor onmisbaar, maar niet afdoende. We zetten ons daarom ook blijvend in voor de toevoeging van onderzoeksvragen aan bevolkingsonderzoeken en aparte studies zodat ook relevante data aanwezig is voor de monitoring van de situatie van transgender en interseks personen in Nederland. Hiernaast selecteren we elk jaar eigen interventies om de werking, effectiviteit en impact onder verschillende omstandigheden en kansen tot verbetering te onderzoeken. (G5)

Dit draagt bij aan het volgende:

- Transgender personen hebben toegang tot waardevrije kennis over genderidentiteit en –expressie, identificeren de issues, en het mandaat voor TNN's beleidsagenda neemt toe vanwege de onderbouwing van gesignaleerde problematiek met polls en onderzoek.
- Middenveld is geïnformeerd over de issues die transgender personen meemaken en de overtredingen van rechten van transgender personen. Het aantal medestanders is gegroeid en de bewustwording van de issues toegenomen.
- De bewustwording over de mogelijke oplossingen van de issues van transgender personen is toegenomen.

Beleidsbeïnvloeding

De overheid heeft de mogelijkheid om met een krachtig emancipatiebeleid de gelijkheid van transgender personen te bevorderen. Mobilisatie van de overheid is noodzakelijk (maar niet voldoende) om sociale verandering te bewerkstelligen. In maart 2021 staan de verkiezingen voor de deur en zal TNN zich samen met haar alliantiepartners inspannen voor een stevige paragraaf in het regeerakkoord. Ook in 2021 wordt er intensief samengewerkt om commitment van politici te verankeren in het regenboogstembusakkoord.

De gevolgen van Covid-19 en haar maatregelen (o.a. stress en polarisatie in de samenleving, economische gevolgen, isolement) zullen transgender personen die vaak al in een kwetsbare positie zitten hard treffen. In het bijzonder worden transgender

personen getroffen door de consequenties voor de wachttijden binnen de transgenderzorg. Kernpunten in de beleidsbeïnvloeding van TNN zullen in 2021 zijn: het door de overheid betaalde transitieverlof, de huidige Wet wijziging vermelding geslacht (transgenderwet), de erkenning van non-binaire personen (mogelijkheid doorhaling geslacht), het verbeteren van transgenderzorg, aanpak van veiligheid van transgender personen openbare ruimte en achter de voordeur, en de opvang en asielprocedures van transgender asielzoekers.

Samen met lokale transgender initiatieven continueert TNN in 2021 haar inzet voor het contact met lagere overheden en het verspreiden van best practices.

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd uit de instellingssubsidie:

- Relatiebeheer politici en overheden. TNN maakt kennis met nieuwe woordvoerders, en geeft gevraagd en ongevraagd advies. (O₁,O₂)
- TNN agendeert transgenderthematiek, via onder andere het regenboogstembusakkoord, media en agenderende adviesgesprekken of brieven aan Kamerleden en bewindvoerders. TNN zoekt de pers of andere instanties op wanneer er druk van buiten nodig is in het pleidooi voor krachtig emancipatiebeleid en wet en regelgeving die discriminatie bestrijdt. (O₁,O₂)
- Onderhoud contacten met gemeentes en inventariseert best practices, samen met lokale transgender initiatieven (O₂,O₃)
- TNN geeft beleidsaanbevelingen voor overheid, gebaseerd op internationaal recht, wetenschappelijk onderzoek en eigen dataverzameling (polls, surveys en ervaringsverhalen) (O₂, O₃, G₄)
- TNN blijft zich inzetten voor het draagvlak voor het door het overheid betaalde en verzekerd recht op transitieverlof bij de politiek en via grote werkgevers en ook brancheorganisaties. De agendering zal onder andere vormgegeven worden op basis van de nog te verwachten uitkomsten van het onderzoek van SEOR naar de arbeidsmarktpositie van transgender personen. (M₂,M₃)

Dat draagt bij aan:

- Overheden zijn geïnformeerd over de issues die transgender personen meemaken en de overtredingen van rechten van transgender personen. Het aantal medestanders binnen de overheid is gegroeid en de bewustwording van de issues en van mogelijke oplossingen is toegenomen.
- Toename van inclusieve wet- en regelgeving dat transgender discriminatie bestrijdt.
- De transgender gemeenschap groeit in netwerk van personen binnen overheden die betrokken zijn bij het opstellen en uitvoeren van transgendervriendelijk en transgenderinclusief beleid.

Prioriteit: Media

Media zijn belangrijke bondgenoten in het verspreiden van kennis en agenderen van issues bij zowel middenveld (M₂) als overheid (O₁). Zichtbaarheid van transgender personen en onderwerpen werkt meestal positief door op de emancipatie van transgender personen en de erkenning van genderdiversiteit in de samenleving. De meeste berichtgeving bevestigen de sociale norm dat in Nederland transgender personen geaccepteerd worden. Ook dragen verhalen van de leefsituatie van transgender personen in de media bij aan empathie voor trans personen in de samenleving. Maar er is ook een keerzijde. In de berichtgeving worden nog met enige regelmaat vooroordelen over trans personen bevestigd, worden er verkeerde cijfers of definities gebruikt, worden er kwetsende uitspraken gedaan en wordt iemands genderidentiteit niet altijd als leidend genomen. Ook zijn media vaak eenzijdig in hun aandacht voor lichamelijke transitie en hun aandacht voor het succesverhaal. Juist vanwege de sterke media-aandacht en het belang van berichtgeving op sociale acceptatie en op verinnerlijkte transnegativiteit (een van de belemmerende factoren voor de transgender emancipatie zoals naar voren kwam in het SCP-rapport uit 2017) is het belangrijk om mediaprofessionals actief te blijven informeren.

Over de Nederlandse mediaberichtgeving heeft TNN afgelopen twee jaar met behulp van stagiaires onderzoek verricht en gepubliceerd in mediamonitors. Uit deze monitors zien we een lichte daling in de aandacht voor transgender onderwerpen en personen in de Nederlandse media. Tegelijkertijd zien we in de laatste monitor ook een lichte beweging in de richting naar meer diversiteit in transgenderrepresentatie (zowel qua verhaallijn, als persoonskenmerken). Het aantal verzoeken dat TNN

kreeg van media met de vraag hoe ze transgender onderwerpen op een correcte wijze konden behandelen nam in 2020 fors toe. Media lijken bewuster te worden over de misstappen die ze kunnen maken, ook in het licht van Nikkie de Jager (NikkieTutorials) en Black Lives Matter, en staan opener voor TNN's advies, correcties en bezoeken bij redacties. De verwachting is dat dit zich in 2021 voort blijft zetten, ook al wordt het 'in real life' langskomen bij redacties bemoeilijkt door de pandemie en bijbehorende maatregelen.

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd uit instellingssubsidie

- Jaarlijks een mediamonitor in samenwerking met studenten. (M2, M3)
- Adviseren van redacties en mediaprofessionals met website transinbeeld.nl, mediawegwijzer, redactiebezoeken en gesprekken (M3, M4)

Dat leidt tot:

- Toename van bewustwording onder mediaprofessionals over correcte berichtgeving transgender personen en zaken.
- TNN heeft meer bondgenoten onder mediaprofessionals gevonden in hun streven naar gelijke rechten.

Netwerk en platform

Versterking lokale infrastructuur transgender gemeenschap

Gebrek aan sociale steun, negatieve opvattingen over het eigen trans zijn en weinig weerbaarheid komen in het laatste SCP onderzoek, *Transgender personen in Nederland*, naar voren als drie belemmerende factoren op individueel niveau voor het welzijn en participatie van transgender personen in Nederland. Een functionerende transgender gemeenschap is hiervoor van belang, al is het alleen maar om ontmoeting te faciliteren. Om tot gedragen belangenbehartiging te komen is het onmisbaar dat transgender personen bij elkaar komen in kleinschalige community opbouw, om daar issues te identificeren en zich met elkaar te verbinden. (G1-G3).

TNN heeft afgelopen jaren stappen ondernomen om transgender groepen en beginnende initiatieven samen te brengen voor uitwisseling, signalen op te halen, behoeftes aan ondersteuning te inventariseren en deze ook te bieden met haar landelijke klankbordgroep en het project Trans in Actie, en met specifieke inloopspreekuren en klankborden voor transgender sekswerkers (Den Haag & Amsterdam). Concrete samenwerkingen zoals met de circulerende expositie Trans in Amsterdam en deelname aan Prides zorgen niet alleen voor zichtbaarheid maar ook dat de neuzen binnen de beweging meer op een kant gaan staan en er waardering is voor elkaars rollen binnen de beweging.

Covid-19 en de maatregelen hebben veel invloed gehad op de wijze van contact onderhouden met de achterban en met de lokale groepen en activisten. Meer dan eerder verliepen in 2020 de contacten online en fysieke bijeenkomsten zijn kleiner van omvang en meer hybride van karakter. Waar gewenst ondersteunt TNN de lokale groepen in hun strategie om lokaal contact en activiteiten ook in Corona-tijd te organiseren. In 2020 is TNN gestart met zogenaamde TNN-sessies die ook als vervanging zullen dienen van brainstormsessies, workshops en community-meetings, die door corona niet, of moeilijker, fysiek kunnen doorgaan.

Daarnaast is er het besef dat de gevolgen van Covid-19 en de maatregelen de transgender gemeenschap hard treffen. TNN heeft zich vanaf het begin daarom aangesloten bij het vrijwilligersinitiatief LHBTI+ steun dat door lhbtvrijwilligers is opgericht om juist in deze tijd extra ondersteuning te bieden aan lhbtvrijwilligers. Ook in haar eigen gesloten platforms steekt TNN meer tijd in webcare dan pre-corona vanwege oplopende zorgen, spanningen en stress onder de achterban. TNN zal ook in 2021 extra tijd inzetten in haar online aanwezigheid om de achterban beter te bedienen en te informeren. In 2021 zal er vanuit Trans in Actie ook verder geëxperimenteerd worden met het aanbieden van activiteiten onder verschillende omstandigheden en is er een stagiaire aangetrokken om de effectiviteit van Trans in Actie te vergroten.

De beperkende maatregelen hebben het ook lastiger gemaakt om specifieke groepen zoals transgender sekswerkers en vluchtelingen te bereiken. Het laagdrempelig en anoniem binnen kunnen lopen bij spreekuren van TNN bij het gezondheidsinformatiecentrum Spot46 in Den Haag en in het Transgender Huis in Amsterdam is door de pandemie en maatregelen weggevallen. Ook de klankbordgroep sekswerkers in Amsterdam loopt nog niet als voorheen. De resultaten van het verkennende kwalitatieve onderzoek dat VuMC en TNN verrichten naar de gevolgen van Covid-19 en maatregelen voor transgender sekswerkers en vluchtelingen bieden mogelijk in 2021 verdere aanknopingspunten in het ontwerpen of uitbreiden van steun voor deze specifieke groepen, ook in corona-tijd.

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd met instellingssubsidie:

- Uitbreiden werkgroep/klankbordgroep Trans in Actie met actieve deelnemers die elkaar en andere netwerkpartners laagdrempelig weten te vinden en samenwerken ten behoeve van belangenbehartiging en emancipatie van eigen groep en omgeving (G3)
- Community-building en deskundigheidsbevordering door te experimenteren met activiteiten en workshops in verschillende omstandigheden en samenwerkingspartners (G3)
- Bevorderen van zichtbaarheid en samenwerking transgender personen, door gemeenschappelijk als trans-community, via Trans in Actie op te treden, bijvoorbeeld bij issue-dagen, prides en foto-exposities. (G1, G2, M1, M2)
- Ontwikkeling en publicatie toolkit met trainingen en praktische tips om startende lokale initiatieven op weg te helpen. (G3, O3)

- Onderhoud online platform transgenderinfo en een intern communicatiesysteem voor project-Trans in Actie om onderling informatie te delen.(G3)
- Participatie van transgender jongeren bij het beleid van TNN vergroten door middel van het oprichten van een specifieke denktank en/of klankbordgroep. (G3)
- Contact met transgender sekswerkers en -vluchtelingen, en afhankelijk van inzichten uit het onderzoek gevolgen Covid-19 en van de duur van maatregelen zal dit een andere vorm krijgen dan via inloopspreekuren en klankbordgroepen. Steun aan Alliantie destigmatisering sekswerkers en samenwerking met Transunited Europe-Nederland.
- Bekendheid vergroten van lokale transgendergroepen en activiteiten middels interviews op transgenderinfo.nl en social media. Publiceren van interviews met sleutelfiguren uit de geschiedenis van de transgenderbeweging sinds 2000 met behulp van stagiaires, begeleid door TNN en IHLIA. (G3)
- Adviseren van lokale initiatieven als (ontwikkeling van) community huizen en safe places, en ondersteunen waar mogelijk en gewenst. (G3)
- Optekenen van de geschiedenis van de transgenderbeweging sinds 2000, en deelpublicaties hiervan via transgenderinfo.nl

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd door (geormerkte) donaties

- Financiële ondersteuning van lokale initiatieven gericht op vergroten van zichtbaarheid van transgender personen in de samenleving. Hier is het Corine van Dun fonds voor opgericht, waar lokale trans personen en groepen aanvragen kunnen indienen.

Dit draagt bij aan:

- Transgender personen vinden elkaar meer in community opbouw en identificeren de issues.
- Het mandaat voor TNN's beleidsagenda neemt toe vanwege de onderbouwing en discussie van gesignaleerde problematiek met bijeenkomsten.
- De transgender gemeenschap groeit in netwerk van personen binnen overheden die betrokken zijn bij het opstellen en uitvoeren van transgendervriendelijk en transgenderinclusief beleid.
- Trans sekswerkers vinden elkaar in kleinschalig community opbouw en identificeert issues.
- Transgendergemeenschap agendeert de uitsluitingsmechanismen in samenleving en middenveld op lokaal niveau

Ondersteunen en begeleiden

Prioriteit: Jongeren en onderwijs

Het gaat niet goed met transgender jongeren. Zo hebben ze een veel lager zelfbeeld dan cisgender leeftijdsgenoten, meer psychische problemen en zijn ze vaker onveilig thuis en op school. (Scholte 2016, LHBT monitor 2018). Op het gebied van jongeren en onderwijs werkt TNN nauw samen met het COC Nederland die de aanjager is van de kwaliteitstandaard voor de kerndoelen seksuele en genderdiversiteit op school en de Gender Sexuality Alliances (GSA's) coördineert. Het Genderdoeboek voor scholen dat in 2020 wordt gepubliceerd zal bijvoorbeeld onderdeel uitmaken van de beleidstoolkit voor scholen van COC Nederland en TNN's expertise zal gebruikt worden voor de trainingen van COC's onderwijsteams om op lokaal niveau invulling te geven aan de onderwijsstandaard en scholen te ondersteunen met vragen over transgender en non-binaire personen.

In 2020 zette TNN in op het vergroten van bewustwording en acceptatie, en verminderen van pesten en discriminatie op scholen door de ontwikkeling en verspreiding van een Virtual Reality Transgender Experience. Met een Virtual Reality Experience zouden GSA's cisgender leeftijdsgenoten op een laagdrempelige wijze kunnen laten nadenken over, en inleven in transgender levens zonder dat daarvoor noodzakelijk een contactmoment met transgender personen aanwezig hoeft te zijn. De productie en verspreiding van de VR film is zolang de maatregelen gelden gestagneerd. Hopelijk kan dit in de tweede helft van 2021 weer opgepakt worden.

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd met instellingssubsidie:

- Implementatie genderschooldoeboek op middelbare scholen via onderwijsstandaard van COC Nederland en GSA's
- Verspreiding van de handvatten 'transgendervriendelijk onderwijs' in hoger- en beroepsonderwijs
- Lopend contact met School en veiligheid en NVS-NVL om aandacht voor transgender thema's in te bedden in hun programma's en materiaal aan decanen, leerlingbegeleiders, mentoren en zorgcoördinatoren.
- Lopend contact met Expertise Centrum Inclusief Onderwijs om transgenderthematiek te includeren in het netwerk studentenwelzijn en hun eigen publicaties
- Lancering en verspreiding van de VR Transgender Experience op middelbare scholen, mits corona-pandemie ingedamd is. De ontwikkeling wordt bekostigd door externe financiering.

Dat draagt bij aan:

- Een toename van transgendervriendelijkheid in jongerenorganisaties waardoor transgender jongeren elkaar vinden in communityopbouw en issues identificeert (G1, G2)
- Scholen (docenten, leerlingen, vertrouwenspersonen en leiding) zijn geïnformeerd over de issues waarmee transgender jongeren te maken hebben (M2)
- Scholen zijn zich bewust van de eigen uitsluitingsmechanismen en ontwikkelen beleid en procedures om transgender inclusief te zijn. (M3)

Prioriteit: Veiligheid

De veiligheid van transgender personen blijft een belangrijk aandachtspunt. De pandemie en de maatregelen lijken hier negatieve invloed op te hebben. Ook de capaciteitsproblemen bij de Nationale Politie zorgen ervoor dat politienetwerk Roze in Blauw minder in staat wordt gesteld hun werk te doen, wat onder andere negatieve gevolgen heeft voor het bevorderen van sensitiviteit binnen het politieapparaat en bevorderen van aangiftebereidheid van de community.

Met de organisatie van de transgendergedenkdag vraagt TNN jaarlijks aandacht voor slachtoffers van transfobie wereldwijd. In de week van de herdenking zet TNN zich in om meer aandacht te krijgen voor discriminatie, uitsluiting en geweld van transgender personen in Nederland door naast het (mede-)organiseren van een nationale herdenking, in te zetten op lokale

events, (social) media aandacht van partners en gemeentes, en zichtbaarheid in de openbare ruimte. In 2020 staan een drietal gemeentes stil bij de herdenkingsdag en transfobie wereldwijd en in eigen land met kleine hybride en online bijeenkomsten. Ook hangt de transgendervlag vaker al uit en krijgt de postercampagne in de openbare ruimte een vervolg. In 2021 zetten we in op een groeiend aantal gemeentes dat online en offline aandacht geeft aan deze dag.

TNN blijft hiernaast de cijfers monitoren van meldingen van geweld en discriminatie op grond van genderidentiteit en/of – expressie bij politie, ADV's, Meldpunt internetdiscriminatie MIND en College voor de rechten van de mens. Ook onderhoudt TNN zelf een meldpunt en volgt het meldingen om eventueel ook bij klachten bij instanties (bijvoorbeeld politie) in te kunnen grijpen. Hiernaast bieden wij, tegen een vrijwillige bijdrage, de genderidentiteitskaart aan, die de achterban kan tonen bij vragen over discrepantie van hun ID kaart en genderexpressie.

TNN is een erkende partner in het antidiscriminatieveld en adviseert ADV's en Nationale Politie. Samen met de Nationale Politie werkt TNN samen om de transgendersensitiviteit van de politie te bevorderen via het opleidingsaanbod van politieacademie en via interventies op korpsniveau. Tegelijkertijd zet TNN zich in om de meldings- en aangiftebereidheid van de eigen achterban te vergroten en genereert het meer bekendheid voor ADV's, MIND en het eigen meldpunt bij achterban en in het bijzonder bij minder gemakkelijke bereikbare groepen als trans vluchtelingen en trans sekswerkers. Dit heeft als doel niet alleen om individuele transgender personen beter te helpen en te begeleiden, maar ook om casussen op te halen van misstanden die op politiek niveau, via media, of bijvoorbeeld via het College voor de rechten van de mens geagendeerd worden. (M2, O1) In 2021 zullen wij onze relaties verder verstevigen met de lokale ADV's en werken wij hierin samen met andere meldpunten zoals het CIDI, waarmee we met een subsidie van J&V ook zelfverdedigings- en hatespeech trainingen aan onze achterban en andere kwetsbare minderheden voor discriminatie en geweld geven (met in achtname van het coronaprotocol contactsport).

Veiligheid is ook een van de kernthema's in het agenderen en informeren van overheid. TNN dringt bij de overheid aan op het creëren van veilige transgendersensitieve noodopvang voor transgender personen, daarnaast vraagt het om maatregelen tegen discriminatie, beledigingen en geweld van transgender personen (O3). Dat vergt naast aanpassing van het Nederlands strafrecht, ook meer capaciteit, kennis en sensitiviteit bij politie en openbaar ministerie om meldingen en aangiftes goed op te volgen.

Veel geweld tegen transgender personen speelt zich ook in de privésfeer af, zoals het onderzoek 'Overall op je hoede' liet zien en de cijfers van het SCP over het geweld dat jongeren meemaken thuis. Ook in 2021 gaat TNN zich inzetten voor agendering van huiselijk geweld van transgender personen, en het verbeteren van de aanpak hiertegen. Samen met veiligheidsregio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden, Atria en Universiteit van Amsterdam werkt TNN aan een praktijkgericht onderzoek om tot een sluitende aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling tegen transgender personen in elke fase (preventie, vroeg-interventie en opvang) te komen. Op basis van dit onderzoek zullen best practices voor gemeentes, organisaties in de zorg- en beschermingsketen (GGD, opvangorganisaties, Veilig Thuis, politie) en zelforganisaties worden geselecteerd, geïmplementeerd en geëvalueerd. TNN zal samen met gemeente Amsterdam dit project leiden en zich in zetten om een alliantie van de zorg en beschermingsketens, gemeentes en zelforganisaties te formeren en de resultaten verder te testen en te implementeren.

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd met de instellingssubsidie:

- Deelname landelijk overleg antidiscriminatie met LECD, Nationale Politie, College rechten van de mens, MIND en antidiscriminatiebureaus en relatiebeheer lokale ADV's en andere meldpunten. (M3)
- Doorlopende campagne meldingsbereidheid achterban met publicaties ook gericht op sekswerkers en vluchtelingen (O1, G4)
- Afhandeling en opvolging van individuele discriminatiemeldingen. Monitoring van alle meldingen bij TNN, ADV, MIND en politie. (G1)
- Opvolging implementatie van de videoproductie van TNN in samenwerking met de Nationale Politie voor bewustwording op korpsniveau en in de politieacademie die in najaar 2019 gelanceerd (M3/M4)
- Projectleiding van onderzoek naar verbetering van aanpak voor geweld in privésfeer, vorming van alliantie, ontwikkeling en uitwerking van best practices, en implementatie bij gemeentes, formele en informele organisaties in zorg- en beschermingsketen. (M4, O3, G2)
- Offline en online aandacht voor geweld tegen transgender personen op Transgender Gedenkdag (M2,O1)

Dat draagt bij aan:

- Toename van transgendersensitiviteit bij politie
- Inzicht in geweld en discriminatie tegen transgender personen voor beleid, waardoor meer medestanders gevonden worden en bewust zijn van de belemmeringen die transgender personen ondervinden
- Inzicht in (omgang met) geweld tegen transgender personen in privésfeer bij instanties, professionals en de transgendergemeenschap, waardoor preventie en vroeg-interventie toeneemt

Prioriteit: Arbeid

De sociaaleconomische positie van transgender personen in Nederland blijft zeer kwetsbaar, zo blijkt uit cijfers van het CBS. Uit onderzoek blijkt dat arbeidsmarktdiscriminatie een belangrijke rol speelt bij de beperkte arbeidsparticipatie van transgender personen. Werkgevers nemen volgens Belgisch onderzoek transgender personen minder snel aan vanwege de angst voor het ziekteverzuim. Het door TNN voorgestelde verzekerd recht op verlof voor transitie is dan ook een belangrijk instrument om de arbeidsmarktdiscriminatie te verminderen en participatie te verhogen. Ook de huidige stand van zaken in de transgenderzorg zorgt voor obstakels voor transgender personen op de arbeidsmarkt. De economische schade van de coronapandemie resulteert in oplopende werkloosheidcijfers. Naar verwachting krijgen transgender personen het hierdoor nog zwaarder op de arbeidsmarkt. In 2021 blijft TNN de overheid vragen die maatregelen te nemen om de arbeidsparticipatie van transgender personen verder te stimuleren, in wet- en regelgeving en in beleid zoals het verzekerd recht op transitieverlof. (O3)

Maar ook werkgevers zijn onmisbaar om de arbeidsmarktdiscriminatie te verminderen en arbeidsuitval van transgender personen te voorkomen. Met de Verklaring van Dordrecht heeft TNN meerdere werkgevers geïnterviewd en verzamelt zij, via doorlopende evaluaties, expertise en best practices bij de werkgevers over transgenderinclusief werkgeverschap en werkende interventies (M4). In 2021 vindt een evaluatieonderzoek plaats om deze werkwijze en interventie te wegen en te optimaliseren, ook in het kader van de eindevaluatie en impactmeting van de alliantie Gedeelde trots, gedeeld geluk.

Hiernaast zal TNN met de prijsuitreiking van de transzoen aandacht blijven genereren voor positieve voorbeelden en hiermee medestanders vinden om transgenderinclusiviteit blijvend te agenderen (M2/M3). Ook los van de verklaring en transzoen, zal TNN in 2021 werkgevers blijven ondersteunen en adviseren in het bevorderen van transgenderinclusief beleid. Wat betreft het terugdringen van seksregistratie zal TNN zich in 2021 meer richten op het bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld. Het ontwikkelde afwegingskader en toolkit zijn daar goede instrumenten voor. In 2021 is TNN voornemens om een aantal grote bedrijven die niet hard getroffen zijn door corona en waarmee er al een adviesrelatie bestaat, verder te begeleiden in het verminderen van seksregistratie met behulp van deze instrumenten. (M2, M4).

Daarnaast ziet het ernaar uit dat TNN in 2021 een onderzoek start naar transgender personen op de werkvloer en arbeidsmarkt (ervaringen van transgender personen en HR-personeel) in diverse Europese landen. De onderzoeksresultaten zullen vanuit dit EU-project omgezet worden in materiaal, trainingen en conferenties op nationaal niveau in elk van de participerende landen (Hongarije, Italië, Spanje, Kroatië, Nederland). Het benodigde aantal uren en materiele kosten zullen voor het grootste deel gefinancierd worden vanuit een Europese subsidie. Hiermee zullen we ons netwerk onder werkgevers nog verder uitbreiden en onze interventies verder kunnen ontwikkelen.

Ook transgender personen zelf kunnen een steuntje in de rug gebruiken bij het zoeken naar werk, re-integratie, onzekerheden binnen werk en conflicthantering op het werk. Een deel van het budget uit 2020 voor gespecialiseerde coaching wordt doorgeschoven naar 2021. In de gesprekken met gemeentes en bedrijven zal TNN ook de noodzaak van gespecialiseerde coaching blijven agenderen.

Voorgestelde activiteiten, die met instellingssubsidie worden gefinancierd:

- Jaarlijkse evaluatiegesprekken (op basis van survey) met de werkgevers die de Verklaring van Dordrecht hebben getekend. Contact houden met grote werkgevers over hun beleid en interventies. (M4)
- Agenderende adviesgesprekken met werkgevers m.b.v. de Verklaring van Dordrecht (dat kan leiden tot ondertekening) (M2-M3-M4)
- Evaluatie van de Verklaring van Dordrecht als interventie

- Gesprekken met brancheorganisaties over transgenderinclusief beleid
- Maximaal drie uitreikingen van de transzoen award per jaar (M3)
- Nieuwe uitgave van *best practices* in de *Gids voor een transgendervriendelijke werkvloer* en verspreiding middels agenderende adviesgesprekken en (online) workshops (M3).
- Samenwerking met sociale partners, gemeentes die getekend hebben en partners als Workplace Pride, Transwerkt nederland en Corporate Queer.

Dat leidt tot:

- Toenemende aandacht voor genderdiversiteit als onderdeel van goed werkgeverschap (M3)
- Medestanders en bondgenoten gevonden onder werkgevers en vakbonden, en een toename van bewustwording van de gehanteerde uitsluitingsmechanismen (M2)
- Overheid zet zich in en neemt aanvullende maatregelen om arbeidsmarktdiscriminatie tegen te gaan en participatie onder trans personen te bevorderen (O3)
- Een toename van de arbeidsparticipatie van transgender personen door een toename van transgendervriendelijke werkgevers, individuele steun en begeleiding en van een groeiende community op dit onderwerp (G1/G2)

Prioriteit: Zorg en Welzijn

Covid-19 pandemie en de maatregelen zullen negatieve invloed hebben op de psychische gezondheid van transgender personen, al helemaal voor die transgender personen die op behandeling wachten. Covid-19 pandemie heeft de reguliere zorg waaronder ook transgenderzorg flink vertraagd. Hierdoor zijn ondanks de toename aan behandelaars in de transgenderzorg de wachtlijsten nog niet terug gedrongen.

TNN werkt samen met meerdere organisaties om het welzijn te verbeteren. Met de alliantie Gezondheidszorg op maat en met Movisie werkt TNN aan het vergroten van sensitiviteit onder zorgprofessionals en bij bijvoorbeeld wijkteams voor genderidentiteitsproblemen, minderheidsstress gerelateerde problemen maar ook omgang met transgender personen, kennis over trajecten, kennis over mogelijke gevolgen (zelfmedicatie, bijwerking hormonen, zwangere transmannen etc.). Daarnaast werkt TNN mee aan gerichte lhbtï-suïcidepreventieprojecten en zet TNN zich in op verdere verspreiding van de online training voor jeugdgezondheidsprofessionals.

Verder continueert TNN haar samenwerking met onder andere roze 50+ om sensitiviteit voor transgender ouderen bij professionals in zorginstellingen te verhogen. Ook continueert TNN haar gesprek met de Nederlandse vereniging van gynaecologen over de verbetering van hun advies over de omgang van vruchtbaarheidsbehandeling van transgender personen.

De toegang en kwaliteit van transgenderzorg in Nederland blijft ook in 2021 een groot aandachtspunt van TNN, wat betreft de vergoedingen, decentralisering, wachtlijsten, protocollair werken en de rol van de psycholoog als poortwachter. We nemen plaats in het VWS-overleg en werken op verschillende punten samen met Principle 17, patiëntenorganisatie Transvisie, gezondheidscentra sekswerkers, belangenorganisatie Proud, Trans Health Clinic, Trans United Nederland en op internationaal niveau (bijv. in verband met de ICD) TGEU. Ook werkt TNN samen met Zonder stempel om ook licht verstandelijke beperkte personen te ondersteunen met hun genderidentiteitsvraagstukken en behoefte aan transgenderzorg.

In het eerste kwartaal 2021 zal de door TNN aangestelde kwartiermaker (in opdracht van VWS) een visie hebben ontwikkeld en een alliantie hebben opgebouwd over het inbedden van transgender ervaringsdeskundigheid in de Jeugd-GGZ op het gebied van transgenderzorg en is er een rapport met adviezen en aanbevelingen voor de vervolgstappen, waaronder op het gebied van financiering. Afhankelijk van de adviezen en aanbevelingen zal TNN hier aanvullende inzet voor leveren om zo het welzijn van transgender jongeren te bevorderen.

Wat betreft sport ondersteunen we de Alliantie Gelijke Spelen 4.0. Naar verwachting verschijnt in het laatste kwartaal van 2020 het onderzoeksrapport transgender personen en sport van de Mullier Stichting, Alliantie Gelijke Spelen en TNN. Afhankelijk van die resultaten zal er in 2021 meer ingezet worden op transgenderinclusiviteit in de sport. In 2020 is TNN een

samenwerking gestart met stichting Pride & Sports en heeft ze meegewerkt aan een verbetering en concretisering van de nieuwe richtlijn van NOC* NSF, die naar verwachting eind 2020 gepubliceerd wordt.

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd met instellingssubsidie:

- Continuering transgenderoverleg (VWS) en samenwerking Tranvisie, Transunited, Principle 17 en Trans Health Clinic (M2, O1, O2)
- Contact met kwartiermaker transgenderzorg (O3)
- Ondersteuning suïcidepreventieprojecten en deskundigheidsbevordering aan 113 (M4)
- Advisering van Gezondheidszorg op maat (M4)
- Gesprek i.v.m. vruchtbaarheidsbehandelingen van transgender personen (M2, M3)
- Verspreiden materiaal (factsheet zorg, trans en lvb brochure, JGZ e-learning et cetera) onder zorgprofessionals (M2)
- Samenwerking met Alliantie Gelijke Spelen 4.0 en Pride & Sports voor bevorderen transinclusieve sportverenigingen en bekend maken transgendervriendelijke sportinitiatieven (M3)
- Continuering alliantie ervaringsdeskundigheid in jeugd-ggz. (M4)

Dat leidt tot:

- Zorgprofessionals zijn zich in toenemende mate bewust van de eigen uitsluitingsmechanismen en ontwikkelen beleid en procedures om transgender inclusief te werken.
- Sportverenigingen zijn zich in toenemende mate bewust van de eigen uitsluitingsmechanismen en ontwikkelen beleid en procedures om transgender inclusief te werken.
- De overheid is zich bewust van belemmeringen in de toegang en kwaliteit van de transgenderzorg.

Prioriteit: Asiel

In 2021 zet TNN zich in voor de agendering van de knelpunten in Nederlandse asielprocedures voor transgender personen op basis van aanbevelingen uit het onderzoek over asielprocedures voor transgender Latijns-Amerikaanse asielzoekers van TNN's vrijwilligers. Hiernaast heeft TNN aandacht voor veilige opvang van transgender asielzoekers en de toegang tot zorg. In 2021 organiseert TNN met OCW een Europese conferentie waarin de situatie van asielzoekers (naast de situatie in Oost-Europa) centraal zou staan. Deze conferentie was vanwege Covid-19 naar het voorjaar verschoven, maar mogelijk kan die in 2021 alleen online doorgang vinden. De kosten van deze conferentie vallen buiten de instellingssubsidie.

Voorgestelde activiteiten, gefinancierd met instellingssubsidie:

- Individuele gevallen helpen waar de toegang tot zorg in COA nog niet goed gaat. (G1)
- Transgender vluchtelingen bij elkaar brengen en mogelijk maken tot deelname bijeenkomsten (G2)
- Lopende samenwerking met Vluchtelingenwerk over specifieke casussen en voorlichting (G1, M3)
- Contact met COA over zorg en welzijn van transgender vluchtelingen (M2, M3)
- Agenderen van knelpunten bij asielprocedures bij transgender personen uit Latijns-Amerikaanse landen en transgendersensitiviteit bij de IND, ministerie van Justitie en Veiligheid en werkgroep asiel van ILGA Europe. (M2, M3, O1, O2)

Dat draagt bij aan:

- COA, ministerie J&V en IND zijn zich in toenemende mate bewust van de issues waarmee transgender personen te maken krijgen en van de eigen uitsluitingsmechanismen.
- Transgender personen vinden elkaar in kleinschalige community opbouw.